

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 20.— Cor.
Pe jumătate an 12.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
Pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

O legendă distrusă.

Sub titlul „Contele Ștefan Tisza și Ro-
mânia” ziarul „Pester Lloyd” publică în nu-
mărul său dela 20 Octomvrie n. a. c. urmă-
torul comunicat, — reprodus deja în coloa-
nă de ziarului nostru:

„Niște ziare bucureștene din serviciul
propagandei rusești, răspândesc știrea, că
contele Tisza a pus în vedere Românilor
autonomia Transilvaniei și întregirea ca-
binetului prin un ministru român. Pentru
postul din urmă se numinează deja candi-
datii și apoi se adaugă cu mândrie, că
prin asemenea momeli nu poate fi câști-
gată România pentru tiranii maghiari.

Noi credem, că ar fi pagubă a lua în
serios prea străvezile jocuri mici ale a-
cestor domni. Cine cunoaște și numai pe
jumătate constituția maghiară și relațiile
de aici, va ști și fără de aceasta, că tot
atât de puțin poate fi vorba de așa zisa
autonomie a Transilvaniei, cum nu poate
fi vorba să se petească guvernul parla-
mentar ungar cu miniștri, cari reprezintă
singuratele semintii.

Bunavoința probată a ministrului pre-
zident față de Români și convingerea lui
nutrită și afirmată de mult, că Români
și Maghiarii sunt avizați unii la alții, se
va manifesta ca și până acum și de aci
înainte nu în marote (marottenhafte Din-
ge!) ci în cultivarea și promovarea prac-
tic importantă a intereselor și dorințelor,
vrednice de a fi luate în seamă ale Româ-
nilor din patrie”

Până aci ciudatul comunicat al lui „Pe-
ster Lloyd”, — evident inspirat dela loc mai
aalt.

Ca răspuns foarte potrivit acestui comu-
nicat al numitului ziar reproducem la acest
ce aproape în întregime — omițând numai
cele pasagii pe cari de bună seamă cenzura
le-ar confisca — articolul de mai la vale
de ziarului nostru poet Octavian Goga și pu-
scat la loc de frunte în nrul dela 11 Oct. v.
ziarului „Adevărul” din București.

lată-l:

Toate ziarele au publicat o telegramă
venită din Viena prin care guvernul ma-
ghiar desminte în modul cel mai categoric
comul, că Românilor din Ungaria li s'ar fi
acordată autonomia Transilvaniei. Această de-
claratie, care constituie o nouă stângăcie di-
plomatică ungurească, are darul de-a con-
tra cu un prețios element de apreciere a
situației pe seama puținilor Români din Re-
gatul și de dincolo, cari mai aveau oarecari ilu-
zii asupra cuminteniei politice dela Budape-
sta. Prin rândurile laconice ale telegramii,
scrisă în stilul tradițional al cunoscutei gran-

dilovențe..., diplomații unguri au făcut de
astădată un real serviciu opiniei publice ro-
mânești.

Trebuie să le fim mulțumitori, fiindcă cu-
vântul lor accelerează în mod hotărâtor ope-
ra de lămurire definitivă a judecății politice
din țară. Se distruge în acest chip o legendă
care găsea crezare la un număr considerabil
de cetățeni, străini de culisele diplomatice și
de psihologia particulară a actualilor condu-
cători din parlamentul maghiar.

Știm doar cu toții că în discuțiile curente
asupra situației intervenea de atâtea ori ca
o notă importantă credința unora, că factorii
chemați ai monarhiei vecine ținând seamă de
rolul deosebit ce-i revine României în actuala
conflagrație, călăuziți de motive explicabile
de consolidare internă și externă, vor găsi for-
mula potrivită pentru satisfacerea trebuințelor
firești ale poporului nostru stăpânit de
Habsburgi. Se vorbea deci de o garanție de-
săvârșită a unei vieți naționale, de-o soluție
radicală menită a înlătura obstacolul moral al
prezentului, se vorbea de autonomia Transil-
vaniei. Erau zadarnice toate îndoielile spiri-
telor limpezi cari cunosc stările deosebite din
vecini. Oamenii îndrumați în calculul lor nu
mai de bunul simț acordau un oarecare credit
acestui svon. Se conta la influența Germaniei
care nu poate fi nesocotită la Viena și la în-
maghiar în desfășurarea actuală a evenimen-
telor. Se creia astfel o legendă care tulbura
cercurile politice și era de mare preț pentru
ceata atât de redusă care nu înțelegea încă
necesitatea unei schimbări în conduita tradi-
țională a regatului român.

În sfârșit, acum „povestea fantastică” —
cum spune însăși declarația oficială — nu
mai este. S'a împrăștiat „fata morgana” de-o
clipă și pe urma ei vederea ni-e mai clară,
opinia publică mai edificată. O jenă trecă-
toare va pricinui, poate, dlui Slavici și altor
sateliți ai legațiilor interesate această ultimă
dovadă a înțelepciunii ungurești, dar pe ei
să nu-i plângem, fiindcă argumentele lor sunt
deocamdată — ca și dărnicia patronilor —
inepuisabile.

Pentru cei cari au pătruns taina menta-
lității specifice maghiare, chestiunea auto-
nomiei Transilvaniei acordată de Unguri n'a de-
pășit niciodată limitele unei legende. Spiritul
public al compatrioților noștri îmbibat de fic-
țiuni istorice și izolat cu totul de realitatea
prezentului, exclude cu desăvârșire un acord
în acest senz. Concepția curentă la Budapesta
poartă încă pecetea tradițiilor feudale cari
determina întregul sistem de judecată po-
litică.

În puterea acestei concepții anachronice
se deschide o largă prăpastie între noi și Un-
guri. Câtă vreme noi vedem în Transilvania
pământul predestinat să-l stăpânim în urma
covârșitoarei superiorități numerice care
ne-a aparținut totdeauna, ei, răzimați pe
dreptul public al Ungariei,... consideră Ardea-
lul un punct cardinal al aspirațiilor lor na-
ționale.

principatul Ardealului întemeiat sub domnia
unguri după căderea dela Mohács, dela 1526
și până la anul 1711, când după pacea dela
Sătmar, pe urma pribegirii lui Francisc Rá-
koczi II, trece sub stăpânirea Habsburgilor,
nobilimea maghiară avea un punct de sprijin
al dominațiunii sale. Poporul românesc o-
contribuens”. Principii calvini ai Ardealului
erau depozitarii maghiarismului care în ura
lui istorică față de austriaci și-a găsit expresia
cea mai puternică pe vremea luptelor cu-
ruțești dela începutul veacului XVIII. De a-
ceea căderea principatului ardelean sub do-
minația casei de Habsburg e socotită din
punct de vedere maghiar o catastrofă națio-
nală, care a fost reparată la anul 1848, când
Ungurii folosindu-se de slăbiciunea dinastiei
decretează împotriva voinței celorlalte nea-
muri unirea cu Ungaria. Această unire sus-
pendată pe vremea absolutismului și reluată
iarăș la anul 1867, e un triumf al ma-
ghiarismului . . . și reprezintă în concepția
politică a vecinilor noștri îndrumați de fic-
țiuni istorice, — o dogmă fundamentală a vie-
ții de stat.

De aceea pentru cine cunoștea resor-
turile sufletești ale intelectualității ungurești
din trecut și prezent chestiunea autonomiei
Transilvaniei acordată de Budapesta, — era
pe deplin lămurită.... Ei nu pot admite rostul
unei concepții politice moderate, care în pu-
terea principiului național, cere pe seama
Ardealului locuit în număr coplesitor de Ro-
mâni, o libertate constituțională.

Ultoaie de viță de vie

netede americane și cu rădăcini de diferite soiuri, expediază cu garanță pentru **veritabilitate**, asortiment bogat, recunoscuta firmă:

Küküllömenti első szőlőltvány telep
proprietar;

Caspari Friderich

Medgyes (com. Nagyküküllő)
Cereți prețcurent!

Chestia Albaniei. Acțiunea Italiei.

Vase italiene în fața Valonei.

Arad, 28 Oct.

După știri din Roma se pare că guvernul italian intenționează să introducă în Albania măsuri potrivite a încetu odată pentru totdeauna înaintarea Epiroților și luptele lor continuate cu Albanezii precum și mizeriile pricinuite de fugarii dela Valona. Această pășire a Italiei e foarte potrivită și e de înțeles. E vorba adecă, să se câștige deplină valoare, să se respecte și să se mențină hotărârile aduse la Londra. Iar, deoarece Italia e singurul stat, care acum are mâna liberă: ei i se impune această datorie și ea de bună seamă va stărui și va putea să obțină în acest scop aprobarea marilor puteri dar mai ales a aliaților.

În cercuirile politice serioase din Viena se comentează în modul următor acțiunea Italiei la Valona:

Situația noastră în Sudul Albaniei e de așa, că deși, aproape toate puterile sunt angajate în războiu, totuș ar trebui să se găsească modul în

care ar putea fi asigurată puterea hotărârilor dela Londra relativ la viața de stat a Albaniei. Din puterile semnate ale tratatului dela Londra singură Italia e neutră și în consecință ei i se impune executarea acestei datorii. Se supozează, că Italia își va implini datoria în înțelegere deplină cu celelalte puteri, dar mai ales cu Austro-Ungaria.

În realitate e vorba numai de măsurile politice și filantropice ce trebuiesc luate în regiunea Valonei, cari măsuri afară de valoarea lor practică vor dovedi, că hotărârile puterile aduse relativ la Albania, sunt și azi în vigoare.

Vase italiene în fața Valonei.

Roma. — A. St. — Vasul de războiu „Dandolo” însoțit de torpilorul „Clinime” a sosit ieri la Valona, unde acostau deja vasele „Agodat” și „Dardo”. Vasul „Dandolo” a adus personalul, care în înțelegere cu autoritățile locale va organiza o stațiune sanitară și de ajutorare și va lua îngrijirea fugarilor Epiroți. Italia a mai organizat misiuni sanitare în Scutari și Durazzo. Vasul de războiu „Calabria” care în curând va fi însoțit de vasul de războiu „Atena” va pleca în cale de patrulare dealungul malului albanez din sud, unde va împiedica debarcarea de arme și munițiuni precum și de forțe armate. Într-adevăr s'a dovedit, că a început o agitație prin care se fînteste vătămarea neutralității Albaniei, hotărâtă în conferența din Londra.

Ismail Kemal bey arestat.

Milano. — Se anunță că Essad-pașa a arestat pe beyul Ismail Kemal.

Planuri turcești relativ la Albania.

Bari. — La Brindisi au sosit trei delegați politici tineri-turci: fostul ministru de interne Mehemed Fread-pașa, Ussein Jabetin și Gehab bey. Acești politicieni vor pleca la Durazzo. Fruntașii albanezi din Bari nu ascund, că au de scop să înceapă o acțiune în Albania pentru urcarea pe tronul albanez a unui prinț musulman, iar Albania să devină principat autonom dar a-târnat de Turcia, sub protectoratul împărăției turcești. Cei trei delegați (trimiși) nădăjduiesc să ajungă la înțelegere cu Essad pașa, deși e lucru știut, că interesele personale ale acestuia sunt în directă contradicție cu scopurile delegaților.

Înțelegere între șefii albanezi al tribunilor

Roma. — Lui „Giornale d'Italia” i se comunică din Scutari, că la inițiativa Italiei s'a început o acțiune de împăciuire între șefii Essad pașa și Prenk Bib Doda. Se știe; că s'a și

făcut înțelegerea între acești doi fruntași albanezi și că ambii au declarat în mod loial, că sunt învoși să conlucreze în interesul patriei lor.

Lupte între Albanezi și Epiroți.

Atena. — Ag. St. — Ieri Albanezii au atacat corpul de armată epirot dela Mosopolis. Epiroții au reușit să respingă pe Albanezi, a căror conducător, Tripolitakis, a rămas mort pe câmpul de luptă.

Dela Academia Română.

— Testamentul regelui Carol va fi gravat pe o tablă de bronz la Academie. —

După cum se știe, în ziua morții regelui Carol, Academia Română a ținut o ședință intimă extraordinară.

Atunci, d. D. Onciul, președintele secției istorice a Academiei, a rostit o cuvântare propunând ca testamentul regelui Carol să fie gravat pe o tablă de bronz.

Iată textul acelei cuvântări:

„În „Monitorul Oficial” de astăzi, toți am citit, cu inima înduioșată, testamentul marelui rege pe care îl plângem. Este un act de înțelepciune domnească, de dragoste părintească pentru țară și de grijă pentru cultura națională, frumos și înălțător cum numai regele Carol a știut să lase ca ultimă voință. Prin sublimile sentimente cari au dictat acest testament, prin stilul măestru și frumoasa limbă românească în care e scris, el este și o înaltă operă literară, merită să rămână un act monumental al primului rege român.

Acest testament al regelui întemeietor, în care se prevede și un legat pentru Academia noastră, căreia Augustul protector i-a arătat întotdeauna cea mai afectuoasă solitudine, acest ultim cuvânt al Său atât de scump nouă, propun să fie gravat pe o tablă de bronz, care să fie expusă în sala de lectură a bibliotecii Academiei, drept mărturie neperitoare și pildă strălucitoare, care să se perpetueze din generație în generație”.

Membrii prezenți au aprobat în unanimitate propunerea d-lui profesor Onciul.

A luat apoi cuvântul d. prof. Petre Poni, care adaogă la propunerea d-lui Onciul următoarele: „Intrucât testamentul regelui Carol este olograf, ar fi un semn de adâncă pietate din partea

Cântece din război.

— Dela volnicii noștri. —

Frunză verde de țag,
Pe apă și pe uscat
Multe războaie se fac.
Vai, Doamne, nu e păcat?
Pentru-a Serbiei anarhie
Mulți sunt duși în bătălie,
Lăsând casele pustie
Și copil mic țără pâne.
Lăsând câmpuri nelucrate
Am plecat spre miaznoapte.
Și cu trenul ne-am tot dus
Până 'n Galiția-am ajuns.

Curge Nistru 'n jos la vale,
In Galiția-i foc și jale;
Căci sate nenumărate
Pradă focului sunt date.
Linia de foc se 'ntinde
Cât ochtul poate cuprinde,
Sună tunul amorfit
Ducând moarte pe pământ.
Vin gloanțele către noi
Ca stropii cel grei de plo.
Vin prin aer suerând
Multar moarte aducând.

Și-un granat afurisit
Pe toți trei ne-a caliclit,
Iar când noi ne-am deșteptat,

La rane eram legați.
Trenul ne transportă iar
Până la Györ în spital,
Acolo ne-au așezat
Și durerea ne-am cântat.

Frunză verde de pe muniți,
Merge veste în Drăuț
De-un sergent Gherda Onuț,
Căci el zace crunt rănit
De-un Muscal afurisit.
Frunză verde de sulcină
Trece veste 'n Bucovină,
Căci la Györ colo 'n spital
Zace caporal (V) Olari,
Lozută verde de vie
Merge vestea 'n Vărădie
Pe un fir de tulipan
Și dela Efrem Stepan.

DOINA RĂZBOIULUI.

Foaie verde de colie
Iar am început a scrie
Eu apuc condeiu 'n mână
Și suspin dela inimă
Ba le scriu din pont în pont
Toate după cum au fost.

Frunză verde de săcară
Plecat cu trenu din țară
Dimineata până 'n zori
Gemea trenu de leiori.

Patru zile ne-am tot dus
Pân' la Galiția-am ajuns
Fără de-a găsi vr'un Rus,
Trecu chiar și-o săptămână
N'am lăsat pușca din mână,
Așteptam să se ivească
Din ostirea cea rusească,

Sâmbătă cam în de seară
Veneau gloanțele cu șială
Duminecă până 'n zori
Veneau gloanțe ca din nori.
Foaie verde fir de bob
In pădure la Nicolayow
Suspinaț-am și-am oțtat
Numai Ruși am așteptat
Să-i batem cu vitejie
S'avem tolos în vecie
C'am fost bravi învingători
Dusu-ni-s'a veste 'n nori.

Foaie verde ca larba
Scri-am din Galiția
In făcutul zorilor
Pe câmpul durerilor
Unde vream să ne 'ntâlnim
Ca pe Ruși să îi sdrobim
Să luptăm față în față
Amar de-a noastră viață.

Sabie scaldată 'n sânge
Toate mamele ne-or plânge
Că noi suntem să luptăm

demiei, ca acest testament să fie reprodus pe tablă de bronz, în facsimile mărit”.
Academia a primit în deplin acord al membrilor prezenți părerea d-lui Poni.
Așa că, testamentul regelui va rămâne ca un monument neperitor, de pilda înțelepciunii Suvăranului și a cultului pentru limba românească.

Războiul.

Situația în Cernăuți.

București. — „Universul” publică următoarea telegramă din Cernăuți:
*Comandant al orașului a fost numit căpitan de cavalerie Iaschevici. Cu începere Sâmbătă sau decretat recrutările în Bucovina. Toți tinerii în vârstă de la 25—36 de ani, cari erau în serviciul militar, vor fi din nou examinați spre înrolare. Comisia interimară a așezat mulțimei o ordonanță, sfătuiind-o să se abțină de la orice manifestații ostile. De la ora 7 și până la orice circulație pe străzi a fost oprită. Magazinele se închid la aceeași oră iar vânzarea de țigări și spirituoase a fost strict oprită. Leșii și-au intrarea în Cernăuți e foarte anevoioasă mai cu seamă în părțile dinspre Prut. Fiecare călător trebuie să poseadă bilet de liberă trecere iscălit de comandantul orașului. Măști și aceasta a fost luată în vederea siguranței populațiilor ce se pregătesc.
Refugierile din Cernăuți au încetat.*

Deputații italieni și neutralitatea

Roma. — Deputatul Faolli cercetează într'un articol din „Secolo XIX” părerile colegilor săi din Camera asupra neutralității statului italian. Din 510 deputați, numai 350 s'au rostit asupra neutralității. Din acești 350, vre-o 55 sunt în favoarea neutralității până la capăt, 85 sunt pronunțat pentru o intrare imediată în acțiune, iar ceilalți au declarat că Italia trebuie să fie credincioasă neutralității sale până ce războiul îi va fi asigurat satisfacerea intereselor politice și naționale.

Luptele dintre Iser—Ypres (în Belgia.)

Berlin. — Marele cartier general anunță: La vest de canalul Iser, între Nieuport și Dixmuiden, localități, pe cari dușmanul le ține ocupate, au atacat trupele noastre pe dușmanul, care se apăra acolo cu îndârjire. Artileria noastră grea a silit la retragere elementele englezești, cari au luat acolo parte la luptă. Trei bastimente am lovit în plin, în urma căror lovituri au rămas bastimentele ieri în ameazi afară de raza vederii.
Lupta se dă la Ypres, precum și la sud-vest de la Lille înaintea bine atacul trupelor noastre. În lupta îndârjită, dintre case au suferit Enghien mari pierderi, lăsând mai mult de 500 prizonieri în mâinile noastre.

Tara să ne-o apărăm.
Da-va bunul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu
Tara noastră să 'nflorască
Dușmanii să-i prăpădească
Și nevasta să-mi trăiască.

Galifie țară-amară
Nu voiesc să te văd iară

Vă rog fraților iubiți
Care-acestea le cetiți
Vă poftesc ca să trăiți
Întru mulți ani fericiți.

Foate verde măierană
Ilie Vidu mă cheamă
Eu sunt crengurêl din vie
Din comuna Iliedie.

Ilie Vidu, sergent.

Luptele la Vistula.

Budapesta. — (Oficial). În Galitia de mijloc situația nu s'a schimbat. Spre sud dela Ivanogorod armatele noastre, care luptă cu o vitejie neîntrecută și dintre cari una a făcut 10 mii prizonieri, stau în luptă cu forțe dușmane covârșitoare. — General major Höfer, locțiitorul șefului statului major.

Berlin. — (Oficial). Dela cartierul principal se comunică: Ofensiva Germanilor spre sud-apus dela Augustov progresează mereu. Spre sud dela Varșovia trupele noastre au respins toate atacurile forțelor puternice rusești. La nord de Ivanogorod au trecut peste Vistula noi corpuri de armată rusești. (Biroul de presă al minis. de int.)

Alungarea Sârbilor din Bosnia.

Budapesta. — (Oficial). Forțele sârbe și muntenege înfrânte pe România Planina, după o urmărire neîntreruptă de 4 zile, le-am respins preste Drina, în apropiere de Vișegrad și Gorazda. Trupele noastre au luat dela dușman mari cantități de munițiune pentru artilerie și infanterie, cari le înmagazinase în școala de lângă Hamatjenica, iar în luptele cu ariergardele dușmanului dela Veliko—Prdo—Vraçvița mitraliere și tunuri de munte. Din ținuturile ostice bosniace l'am alungat deci pe dușman până la Drina. În aceeași zi, în care i-am respins pe Sârbi și Muntenegești preste Drina, au raportat succese în trupele noastre din Sârbia. În apropiere de Ravnje, în Mocvan am cucerit două poziții fortificate ale dușmanului luând totodată numeroși prizonieri, 4 mitraliere și 600 de puști și bombe. (Biroul de presă al min. de int.)

Budapesta. — În zilele trecute, forțe numeroase de ale noastre, sprijinite de artilerie, au trecut pe teritor sârbesc pe un pod de pontoane construit peste Sava și alungându-i pe Sârbi din fortificațiile lor de beton, de unde desvoltau o rezistență îndârjită, au intrat în Mitrovița sârbească, pe care dușmanul a evacuat-o. Cea mai mare parte a locuitorilor orașelului au fugit. Trupele noastre după ce au cercetat temeinic orașul, ca să nu fie surprinși, și au lăsat îndărăpt o trupă suficientă au înaintat mai departe. Garnizoana sârbească s'a așezat în noi poziții între Mitrovița și Notschaj, unde a primit și ajutoare. Trupele noastre a atacat cu baioneta trupele sârbești așezate în șanțuri pe drumul ce leagă aceste localități și după o luptă de două ore le-a pus pe fugă și au ocupat localitatea Notschaj. Aripa dreaptă a trupelor noastre a ocupat într'aceea localitatea Zasavița și așa Sârbi au fost alungați din întreg colțul Maciva. Trupa sârbească înfrântă s'a așezat la Gluscina. Toate localitățile dealungul Savei și a Drinei, adevărat ținutul Macivei e ocupat de trupele noastre, cari i-a cuprins pe Sârbi în semicerc și îi împing spre interiorul țării. (Cens.)

Luptele la Yser.

Berlin. — „Berliner Lokalanzeiger” primește din Rotterdam: Corespondentul de pe câmpul de război al ziarului „Daily Telegraph” scrie că Germanii au început Marți să atace șanțurile întărite ale Francezilor dela Dixmuiden. Dixmuiden găsindu-se în mijlocul focului de artilerie e o ruină. Francezii au îndreptat împotriva Germanilor noile lor obuziere, din care cauză Germanii s'au retras în noi poziții întărite. Cu tot focul violent al marinei franceze, Germanii au făcut 8 atacuri cu baioneta împotriva pozițiilor dușmane. Mai târziu Germanii s'au îndreptat spre nordvest atacând centrul Francezilor și aripa extremă a armatei belgiene. Atacul de asediu a fost sprijinit de un foc intensiv de artilerie și infanterie. Joi noaptea a reușit în sfârșit celei dintâi trupe germane să treacă peste râul Yser, precum și peste canalele ce conduc la Yper și Yser.

Trupele belgiene opun rezistență.

Berlin. — „Amsterdam Courant” scrie: Germanii au ocupat localitatea Poperinghie, ce se găsește spre apus dela Yper lângă Thourut. Trupele belgiene au opus rezistență.

Asediul Belfortului.

Basel. — Ziarul „Democrate” publică în numărul recent un foarte interesant articol, datorit colaborato-

rului său militar, despre asediul Belfortului — de conținutul următor:

Pe câmpul de război franco-german, la răsărit numai în două locuri se dau lupte mai mari: la Verdun și Belfort, unde Francezii nu numai se apăra ci și atacă. Dintre aceste două forturi, Belfort e mai mare, astfel va și rezista mai mult.

Cetatea Belfort de fapt nici nu e apărată de forturi, ci de terenul ce o înconjoară, știind Francezii că lupta de cetate e foarte costisitoare. Astfel pe Germanii îi costă un mortar de 42 cm. două milioane și jumătate mărți și numai de 150 ori se poate pușca cu el, așa dar fiecare pușcătură costă 60 mii mărți.

Pentru apărarea Belfortului Francezii au făcut terenul dintre forturi aproape de necucerit, umplându-l cu gropi, garduri de sârmă și presărându-l cu cuie, peste cari nu poate trece cavaleria. Sunt apoi gropi ascunse cari pot înghiți o companie întreagă de soldați.

Dar mai însemnat decât toate acestea e faptul că toate împrejurimile cetății pot fi așezate sub apă afundă de 1 m. și jum., prin canalizări ascunse, în decurs de un sfert de ceas.

Iar în forturi Francezii au concentrat o armată însemnată, cu care vor avea să se lupte Germanii în decursul asediului.

Situația în Bucovina.

Din Budapesta se anunță: Guvernorul Bucovinei, contele Meran aduce la cunoștință publicului că Cernăuțul fiind evacuat de Ruși și reocupat de trupele noastre, cele mai multe oficii și-au reînceput activitatea. Pentru refugiați însă deocamdată e consult să nu se reîntoarcă, deoarece situația încă nu s'a clarificat. De aceea nici pașapoarte pentru Cernăuți nu se dau.

Persecuțiile turcești.

Atena. — Se anunță din Salonic, că Grecii goniti din Heracleia (Tracia) au sosit acolo prin Dedeagaci într'o stare detestabilă. Înainte de a părăsi orașul, expulzații au fost complectamente devalizați de către caimacan și jandarmi. Nenorocii au fost ținuți mai multe zile fără nici o hrană. (A. O.)

Ofițeri albanezi condamnați la moarte.

Constantinopol. — 7 ofițeri albanezi din armata turcească cari se aflau în Serbia dela războiul balcanic și cari au devenit adeți ai propagandei sârbești au fost condamnați la moarte în contumacie.

Diferite.

— În luptele dintre Nieuport și Ostende a intrat în luptă și o flotilă franceză. Aliații depun mari eforturi pentru a împiedeca trecerea Germanilor peste râul Iser.

— Ziarul „Times” află din Cairo, că opera emisarilor germani n'a avut până acum nici o influință asupra populației egiptene care continuă a menține o atitudine calmă și simpatică.

— Vorbind de politica actuală a statului român, ziarul „Corriere della Puglie” scrie: *România nu e deprinsă să facă o politică de aventuri, mai cu seamă când e vorba de interesele supreme ale neamului. În împrejurările istorice de față, toate partidele politice alcătuiesc un gând și un suflet.* (A. T. I.)

— Ziarul japonez „Tani” anunță că ori ce divergențe între Rusia și Japonia au încetat, deoarece Rusia a aderat definitiv ca Japonia să anexeze Coreea. Din acest prilej între aceste două state s'a încheiat o convenție pe 30 de ani. La inițiativa ministrului japonez bar. Gotto s'a organizat un comitet care va supraveghia îngrijirea răniților ruși și japonezi.

— Profesorul italian Argentieri a terminat experiențele sale cu aparatul interceptor al comunicațiilor radiotelegrafice, chiar la mari distanțe. Aparatul este mic fără nevoie de antenă, fără comunicație cu pământul, fără mosoare, pile și fără sticlele lui Leyda. Noul aparat va costa foarte puțin. Ministrul poștelor și telegrafului a trimis un inspector pentru a controla invenția lui Argentieri, care a dăruit în mod patriotic invenția sa guvernului italian ținând seamă de actuala situație. (A. T. I.)

Statele neutre.

— Declarațiile contelui Tisza. —

Contele Tisza a primit deunăzi pe colaboratorul ziarului berlinez „Vossische Zeitung”, căruia i-a făcut mai multe declarații asupra chestiunilor curente. Despre raporturile monarhiei cu statele neutre primul ministru a spus următoarele:

— Ce privește România, acolo înainte cu o lună situația era foarte rea. Rușii răspândiseră vești fantastice despre sfărâmarea armatei noastre. O vreme li-au crezut, dar intelectualii români niciodată nu au privit cu încredere la deviza cu eliberarea Ardealului, pentru că știu cât de bine le merge țărănilor români din Ungaria! Acum se știe și cât plătesc știrile despre invinșerile rusești.

— Dar Italia? — întrebă ziaristul.

— Putem fi mulțumiți; nu ne indoim de neutralitatea corectă a lui Salandra. Convingerea mea e că dispoziția în Italia va fi din zi în zi tot mai mult pentru neutralitate.

— Adevărat că de durată războiului încă nu se poate vorbi?

— Foarte corect — a răspuns primul-ministru — încă nu a ajuns nici timpul ca să ne putem gândi serios la aceasta. Mai avem multe de făcut până atunci.

Contele Tisza a mai spus că armata noastră e pregătită pentru campania de iarnă și că guvernul tocmai acum studiază chestiunea alimentelor, resp. a fixării prețurilor la cereale. A mai adăugat de încheiere că nu va restrânge libertatea presei, care e de perfect acord cu dsa, că a creiat o cră nouă: renașterea virtuții maghiare.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 28 Oct.

Prigonirea tricolorului. Nu credeam că vom mai avea ocazie să înregistrăm cazuri de prigonire a tricolorului nostru acum, când regimentele românești se duc în foc cu drapelul național și orașele iar au înălbit de flacăii noștri, cel mai proaspăt contingent de recruți, cari vin să-și facă datoria către patrie cu panglici late tricolore la pălărie și în piept.

Pe cale particulară suntem informați că în Poiana-sărată (com. Trei-scaune) s'a intentat proces de agitație tânărului Ion Cioban și altor șase inși, cari la asențările recente și-au pus și ei tricolor românesc la pălărie. Somați de jandarmi să lapede aceste „culori ale unui stat străin”, tinerii au încercat să dovedească cu ziarele românești că cel puțin acum e permis să se poarte tricolorul, dar nimeni nu i-a crezut.

Acest exces de zel se zice că s'ar datori notarului din comună, care le-a și trântit flăcăilor — la încheierea procesului verbal — argumentul caracteristic budapestan:

— Dacă nu vă place, mergeți în România să faceți agitație!

Și cică câțiva dintre ei l-ar fi și ascultat pe „domnul notar”.

Atragem atenția celor competenți asupra acestui caz, care ar fi consult să rămână izolat.

Penziunea văduvelor și orfanilor rămași după cei plecați la războiu. Din Budapesta se anunță, că la locurile competente s'au întocmit până în amănunte programele relative la penziunile, ce se vor acorda văduvelor și orfanilor militari. Erarul militar asigură plățirea penziilor nu numai celor rămași după ofițeri activi și în rezervă, ci și rămașilor după soldații de rând. Penziune li se cuvine tuturor văduvelor, rămase după cei căzuți în serviciul armatei comune, a honvezimei, a marinei și a gloatelor. Și anume: penziune viageră (sau până la o nouă căsătorie) primește văduva, al cărui bărbat a murit în urma boalei aduse de acolo fără vină proprie, sau în urma trudei făcute. Văduva unui soldat de rând primește 72 coroane pe an; a unui caporal 120 cor.; a unui „firer” 144 cor.; a unui sergent 240 cor.; a unui sergent major 300 coroane pe an. Dacă însă bărbatul a căzut în linia focului, penziunea văduvei se mărește cu 50 procente. Orfani legitimi primesc un adaos de 48 coroane pe an până la etatea de 6 ani, iar dacă urmează la școală, până la majorat.

Informațiuni despre soldații ajunși în captivitate. În Viena se află un birou, care dă informațiuni despre soldații noștri ajunși în captivitate dușmană. Adresa biroului este următoarea: *Gemeinsammes Zentral-Nachweisebureau, Hilfs und Auskunftstelle für Kriegsgefangene und Internierte, Wien, I. Jasomirgottgasse 6.*

† **Juliana Marta**, născ. Musca, soția d-lui învățător I. Marta din Șepreuş, a reposat în 7 Oct. n. în etate de 31 ani. A avut înmormântare frumoasă, în 8 Oct. n., cu participarea preoților din jur și a protopopului tractual. O deplângere nemângăiatul soț, care se află mobilizat, și ficea sa Felicia. — Odihnească în pace.

Populația României. Cetim în ziarul „Minerva”: Populația României, fără Dobrogea nouă, atinge cifra de 7,234.000 suflete. Muntenia are 3,302.000 suflete, Moldova are 2,139.000, Oltenia 1,412.000 și Dobrogea 380.000.

Orașele cele mai populate sunt: București cu 341.000 locuitori, Iași 75 mii, Galați cu 75.000, Brăila cu 65.000 locuitori, Ploiești cu 56.000 loc., Craiova cu 51.000 loc., Botoșani cu 32 mii locuitori etc.

Moartea principesei Raluca Sturdza. Din Târgu Neamț se anunță Joi noaptea a încetat din viață în locuința ei din mănăstirea Agapia principesa Raluca Grigore Sturdza. Defuncta și-a lăsat partea cea mai mare din avere în scopuri de binefacere. În mormântarea s'a făcut Duminecă. Vicarul Mitropoliei din Iași și multă lume distinsă a asistat la înmormântare.

Alte amănunte asupra cutremurului din Grecia. Se anunță din Atena: Trepidațiunile sismice au continuat. O primă sguđuire a durat 20 secunde. Multe case sunt crăpate, câteva s'au prăbușit la Pireu.

O primă sguđuire, la Teba, a ținut 25 secunde și a fost însoțită de mugete subterane. Locuitorii, cuprinși de panică, au părăsit casele și s'au adăpostit sub corturi. Aproape toate casele au suferit stricăciuni. S'a trimis în localitate de urgență merinde. La Atlanta au fost iar multe stricăciuni și tot astfel în Chalcedonia. Toate gările de pe linia Larisa au suferit mult de pe urma cutremurului, satul Kapuceli de lângă Taba a fost cu totul distrus. Și în satul Pyri în Peloponez s'a resimțit puternic cutremurul, dar cutremurul a fost cel mai violent în Ciclade, în insula Eubea și insulele Ioniene precum și în provincia Beotia. Până la orele 4 seara 20 sguđuituri au cutremurat pământul. Numărul răniților la Teba și împrejurimi nu este însă prea mare. (R. A.)

Ziarul „Voce del Popolo” — sistat. Monitorul oficial anunță că ministrul de interne a sistat ziarul italian, „La Voce del Popolo”, care apare în Fiume. Sistarea s'a făcut pe motivul, că numitul ziar „periclită prin conținutul său interesele operațiunilor armatei”.

Situația tezaurului public ungar. În cartarul II al anului curent, în timpul dela 1 Aprilie a. c. până la finele lui Iunie a. c., cassierele statului au avut un venit brut de cor. 437.674.039.90 față de cor. 413.079.336.87 în perioada corespunzătoare a anului 1913. Rezultatul este deci cu cor. 24.594.703 mai favorabil. Cheltuielile în acelaș interval de timp se cifrează cu cor. 538.710.968.62, față de cor. 561.260.644 — în 1913 sunt deci cu cor. 22.549.676.27 mai mici decât în 1913. În cartarul I și II, împreună luate, adică în semestrul I al anului 1914, veniturile totale au fost cu cor. 36.284.910.79 mai mari cheltuielile din contră cu cor. 35.723.267.44 mai mici, decât în semestrul I al anului 1913, astfel, că bilanțul pe prima jumătate a anului curent este cu cor. 72.008.178.23 mai favorabil decât în anul 1913. — (R. E.)

Medalia „Meritul comercial și Industrial cl. I.”, a fost conferită d-lui **Ioan C. Panfu**, profesor la școala noastră comercială sup. din Brașov și autor a numeroase cărți didactice pentru școalele comerciale, și d-lui **Dr. Sterie Stinghe**, catechet la aceeași școală. Felicitări.

x **Nouă berărie și ospătărie** se va deschide în Arad în **str. Eötvös, lângă farmacia Rozsnyay**, restaurată și mobilată radical. **Deschiderea va avea loc în 31 Oct. n.** Mă voi nizu totdeauna să servesc mușterii cu **beuturi curate și bune, mâncări reci și calde gustoase**, pentru

ca în modul acesta totdeauna să posed încrederea on. mușterii. Zilnic bere „Fővárosi Mátyás királyosor”.

Vipt se dă și acasă cu preț moderat. Incăperi speciale pentru societăți. Roagă binevoitorul sprijin: **MOJZES FERENCZ**, fostul conducător la „Lloyd” și „Panonia”.

Ultima oră.

SERBIA A TRIMES UN ULTIMAT TURCIEI.

Constantinopol. — Consulul sârb din Constantinopol a predat Porței un ultimatum din partea Serbiei, în care Serbia protestează împotriva sprijinului Turciei față de acțiunea bandelor turco-bulgare în Macedonia. Consulul sârb a declarat, că în caz dacă guvernul turc se va vedea silit să lipsească populația mohamedană de privilegiile ce i s'au dat acestora în baza convențiunei încheiate cu Turcia, ba vor urma și alte represalii.

LUPTELE ÎN JURUL VARȘOVIEI.

Cracovia. — Ziarul „Naprzod” primește știri că bombardarea Varșoviei a început. Multe șrapnele au pricinuit incendii în oraș. Aeroplanele fac bun serviciu semnalând locul bateriilor rusești. Pe de altă parte se spune că proecțiile germane încă nu au ajuns în oraș și că numai satele din împrejurimi s'au aprins.

Acelaș ziar anunță că cel din urmă tren plecat din Varșovia în 9 Oct. noaptea la Skerņevia. Pasagerii au văzut incendii în depărțări și au auzit bubuituri de tun. Două trenuri rusești mai adunau alimente câte au putut în grabă, înainte de impresurarea orașului.

În luptele dela sudul Varșoviei, a treia parte dintr'un corp de armată siberian, fugind s'a înecat în Vistula.

Un milion de Japonezi în Europa?

Berlin. — Se anunță din Frankfurt: „Frankfurter Zeitung” află din sursă competentă, că acum câțiva timp tururile de asediu japoneze ar sosit în Polonia rusească. Pe de altă parte, după cele mai autentice știri, dacă nevoile va fi și când ea se va produce, o armată japoneză de un milion este gata a fi trimisă pe câmpul de războiu din Europa. (A. W.)

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„Crișana”

institut de credit și economii în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de conducător-contabil la filiala institutului de credit și economii „Crișana” din Hălmagiu (com. Aradu-lui) se publică concurs cu termin până la 12 Noemvrie st. n. 1914.

Salariul se fixează în cor. 1800.—

15% adaus de scumpete cor. 270.—

și cuartir în natură, constător din două odăi, culină și cămară: în afară de acestea mai primește 6 cuincuenale á 10% după salariul fundamental și tantiema statutară.

Dela reflectanti se recere să fie absolval o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, să poseadă în afară de limba română, limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și să aibă atâta praxă de bancă și destoinicie ca să poată pe lângă săvârșirea lucrărilor de contabilitate și de carte funduară, conduce independent agendele filialei.

Se cere mai departe a fi eliberat de serviciul militar activ.

Cel ales numai după un an de probă va fi denumit definitiv — când va fi înscris și la fondul de pensiuine al institutului și va avea a depune o cautie de cor. 2000.— la intrarea în funcțiune.

Cererile dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a se înainta la subsemnata direcțiune în Brad, iar postuul este a se ocupa la 1 Decemvrie — cel mai târziu 15 Decemvrie st. n. 1914.

Este în interesul recurentului a se prezenta în persoană.

Brad, 26 Octomvrie 1914.

Ci 2310—3.

Directiunea.